

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

MINISTRY OF CULTURE AND SPORTS
GENERAL DIRECTORATE OF ANTIQUITIES & CULTURAL HERITAGE

ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΛΕΣΒΟΥ
EPHORATE OF ANTIQUITIES OF LESBOS

Αρχοντικό Βαρελτζήδαινας *The Vareltzidaina mansion*

Ωράριο λειτουργίας Opening hours: 08:00 - 15:00
Τηλ. Επικοινωνίας Information: 22530 41510 - 22510 40135

Συντονισμός - Επιμέλεια: Δρ Παύλος Τριανταφυλλίδης
Κείμενα: Δρ Παύλος Τριανταφυλλίδης,
Μαρία Παπαγεωργίου
Μετάφραση: Κωνσταντίνος Σαραντίδης
Σχεδίαση εντύπου: Μαίρη Κοκκινόφορου
© ΥΠ.ΠΟ.Α. - ΕΦΑ ΛΕΣΒΟΥ 2018

Coordination - Editing: Dr Pavlos Triantafyllidis
Texts: Dr Pavlos Triantafyllidis,
Maria Papageorgiou
Translation: Konstantinos Sarantidis
Design: Mary Kokkinoforou
© ΥΠ.ΠΟ.Α. - ΕΦΑ ΛΕΣΒΟΥ 2018

ΜΥΤΙΛΗΝΗ / MYTILENE 2018

Αρχοντικό Βαρελτζήδαινας

Στη βόρεια Λέσβο, στο σημερινό παράκτιο οικισμό της Πέτρας, βρίσκεται το αρχοντικό της Βαρελτζήδαινας, ένα από τα λιγιστά παραδείγματα της παραδοσιακής αρχοντικής κατοικίας στη Λέσβο. Το αρχοντικό βρίσκεται στο κέντρο του χωριού.

Είναι ένα από τα ελάχιστα σωζόμενα αρχοντικά του νησιού που χρονολογούνται στα τέλη του 18ου - αρχές του 19ου αιώνα και αποτελεί σημαντικό δείγμα της όψιμης οθωμανικής περιόδου της Λέσβου. Ακολουθεί τον ευρέως διαδεδομένο τύπο αρχοντικού στον χώρο της ευρύτερης βαλκανικής χερσονήσου.

Η αρχιτεκτονική του ακολουθεί την διαδεδομένη, τυπική διάταξη των αρχοντικών κατοικιών, που χτίζονταν συνήθως στο κέντρο αγροτικών κτημάτων, κλεισμένων με περίβολο. Το κτήριο είναι διώροφο, με συμπαγές λιθόκτιστο ισόγειο, που του προσδίδει φρουριακό χαρακτήρα, αντίστοιχο με τις παλαιότερες, οχυρές εξοχικές κατοικίες. Αντίθετα ο όροφος είναι κτισμένος από ελαφρά υλικά με την τεχνική μπαγαδάτι (ξύλινος σκελετός, επιχρισμένος με λάσπη).

Το ισόγειο με τους λίθινους τοίχους και τα λιγιστά ανοίγματα διατηρεί τον φρουριακό χαρακτήρα των πύργων, ενώ ο όροφος αποτελείται από μια ελαφρά ξύλινη ανωδομή που προεξέχει.

Στο εσωτερικό ακολουθείται η χαρακτηριστική διαρρύθμιση των αρχοντικών με τη διμερή διάρθρωση του ισόγειου, ενώ στον όροφο όλες οι κάμαρες διατάσσονται γύρω από μία κεντρική σάλα και στολίζονται με έξοχα δείγματα ξυλογλυπτικής (κουμπέδες στα ταβάνια, ταμπλαδάκια στις πόρτες, σύνθετα χωνευτά ντουλάπια, ράφια και εσοχές στους τοίχους), καθώς και κινητά έπιπλα όπως σοφράδες (χαμηλά τραπέζια), σκαμνάκια και κασέλλες. Ιδιαίτερα διακοσμητικά στοιχεία αποτελούν οι τοιχογραφίες, εξαιρετα δείγματα λαϊκής τέχνης με σκηνές από παραθαλάσσιες πολιτείες, ανθήμια, γιρλάντες με λουλούδια κ.α.

Την περίοδο 1999-2000 πραγματοποιήθηκαν εργασίες αποκατάστασης του μνημείου από το Υπουργείο Πολιτισμού κατά τις οποίες τηρήθηκε η γενική αρχή της διατήρησης - κατά το μέγιστο δυνατό - των αρχικών στοιχείων του μνημείου.

Το αρχοντικό λειτουργεί ως επισκέψιμο μνημείο, με αίθουσα πολυμέσων στο ισόγειο και πινακίδες ενημέρωσης για την ιστορία του αρχοντικού και του νησιού. Στον όροφο εκτίθενται αντικείμενα εποχής, δωρεά της Ανθής Μαθλιάκα - Ευσταθιάδου.

The Vareltsidaina mansion

The mansion of Vareltsidaina located in North Lesbos, at the center of the current coastal settlement of Petra, is one of the few examples of traditional mansions in Lesbos.

Being one of the few surviving examples of traditional mansions on Lesbos, dated to the late 18th - early 19th century is considered as an important inference of the late Ottoman period in Lesbos. It follows the common architectural mansion form, which is popular in the wider Balkan Peninsula.

Its architecture follows the widespread standard layout of mansions, that were usually built in the center of enclosed agricultural estates. The building is two-storey, with a solid, stone-built ground floor, which ascribes a fortified character to the monument, similar to older fortified farmsteads. On the contrary, the floor is built with light materials following the traditional technique of lath-and-plaster wall construction (wooden, mud-cured frame).

The ground floor with its stone walls and the few openings maintains the fortified character of towers, while the floor consists of a light, projecting, wooden structure.

Its interior follows the typical layout of the mansions with bipartite ground floor, while on the floor all the rooms are arranged around a central hall, being adorned with exquisite

woodcarvings (vaulted ceilings, wooden frames on the doors, composite lockers, as well as shelves and recesses in the walls) along with movable furniture such as sofrades (low tables), stools and chests. Particular decorative elements include frescoes, considered as exquisite examples of folk art, depicting scenes of seaside states, antefixes, flowers with garlands, etc.

During the period 1999-2000 the monument was restored by the Ministry of Culture, according to the general principle of preserving - as much as possible - the original elements and features of the monument.

The Vareltsidaina mansion operates as a monument open to the public, with a multimedia hall in the ground floor and informative signs regarding the monument's and the island's history. On the floor objects of that time are exhibited, donated by Mrs Anthi Malliaka - Efstathiadou.